

Pracovní list č. 8

Plazi – šupinatí - starší

<i>Věková skupina:</i>	4. – 5. třída
<i>Počet stran:</i>	5
<i>Časová náročnost:</i>	15 minut
<i>Vzdělávací cíl:</i>	Děti budou znát základní informace o chameleonovi.
<i>Postup při vypracování:</i>	Děti budou pozorovat chameleona a zkusí některé odpovědi odpozorovat, jiné odhadnout.
<i>Zpracovala:</i>	Alena Procházková
<i>Ilustrátor:</i>	Vitudanish Dara, student Gymnázia Dr. J. Pekaře
<i>Rok zpracování:</i>	2017
<i>Použité zdroje:</i>	

1. ČIHAŘ a KOL., 1988. *Příroda v ČSSR*. 3. rozš.vyd. Praha: Práce.
2. ZICHÁČEK, Vladimír, 1995. *Zoologie*. Olomouc: Fin. ISBN 80-85572-74-5.
3. ZWACH, Ivan, 1990. *Naši obojživelníci a plazi ve fotografii*. Praha: SZN. ISBN 80-209-0053-5.
4. VELENSKÁ, Nataša, 2007. *Chameleon jemenský*. Rudná u Prahy: Robimaus. ISBN 978-80-903-3570-7.

Pracovní list č. 8: Plazi – šupinatí B

Teoretické informace

Do této podtřídy patří všichni ještěři a hadi. Jsou rozšířeni hlavně v teplých zeměpisných pásmech. Hadi svlékají opotřebovanou kůži vcelku, ještěři po větších kusech. Kromě vejcorodých plazů jsou i plazi živorodí. Tato adaptace umožňuje rozšíření do chladných oblastí, příp. do vyšších nadmořských výšek.

Vysoká teplota a nízká vzdušná vlhkost rozšíření plazů nepřekážejí. Na rozdíl od hadů mají ještěři pohyblivá oční víčka a projevují se jevem nazývaným autotomie. Autotomie je samovolné odvržení ocasu při ohrožení života. Je to projev pasivní obrany, jehož cílem je odvést pozornost nepřítele od živočicha k prudce se zmlátající části ocasu.

Chameleon pardálí

Vzhled

Samci jsou výrazněji zbarvení. Jsou větší než samice. Samička dorůstá délky okolo 35 cm, sameček výjimečně až 50 cm. Na hrdle mají obě pohlaví hrdelní hřeben sahající až k ocasu, u samců je vyšší. Chameleon zaujme především svým jedinečným zrakem, uměním měnit barvy a dlouhým lepkavým jazykem.

Oči tvoří velmi nápadný prvek hlavy. Chameleon dokáže oči jako periskopy natočit na jakoukoli stranu, nezávisle na sobě, aniž by pohnul hlavou. Změna barev u chameleona je zapříčiněna jak snahou splýnout s okolím, tak i jeho pocity. Každý druh chameleona má založené jiné barvy, které však může poskládat i do vzorů. Pomocí barevných vzorů se nejen domlouvají, ale i prozrazují své nálady a pocity. Jeho dlouhý vymrštitelný jazyk svou délkou dosahuje délky celého těla. Ocas je většinou delší než tělo a při pohybu slouží jako pátá končetina.

Rozšíření

Žije na Madagaskaru. Dospělí jedinci se vyskytují převážně na stromech, zatímco mláďata spíše chodí po zemi, kde nejsou tak velké výkyvy teplot a vzdušné vlhkosti a je zde snadno dostupná potrava.

Aktivita

Chameleon je převážně denní živočich.

Způsob života

Chameleon je silně teritoriální samotář a nesnese žádnou konkurenci. Pokud dojde k setkání dvou samců, navzájem se zastrašují.

Potrava

Tento živočich je všežravý, ale upřednostňuje živočišnou složku potravy – od hmyzu po ochlupená myši a potkaní mláďata.

Rozmnožování

Samice po oplodnění klade vajíčka.

Délka života

Obvyklá délka života je u samce kolem 6 let, u samic méně.

Zajímavost

Chameleon pardálí je dokonalý lovec. Potravu – hmyz – dokáže spatřit na velkou vzdálenost od sebe a každé oko zvládne v jednom okamžiku vytáčet na jiné cíle. Roste celý svůj život. Kůži svléká v cárech několikrát do roka, ve stáří již jen jednou za rok.

Pracovní list č. 8: Plazi – šupinatí

Chameleon pardálí – pozoruj chameleona, dívej se pozorně a napiš:

1. Jaké barvy chameleon používá při svém zbarvení.

2. Z jakých důvodů se chameleoni zbarvují.

3. Mohou se chameleoni koukat každým okem jinam? Zaškrtni správnou odpověď.

Ano

Ne

4. Naprostou většinu svého času tráví chameleoni v koruně stromu. Proč?

a) _____

b) _____

c) _____

5. Jak to, že z větve nespadne? Co k tomu používá a jak?

a) _____

b) _____

6. **Doplň** (použij slova: mlád'ata, vaječ, děř, vyhrabe, ješřer, vajička, měsíců, 35 až 85)

Chameleon je _____. Po páření samička naklade _____ . Počet se pohybuje mezi _____ .

Zahrabe je do _____ , které si _____

v zemi a trvá zhruba 6 _____ , než se

z _____ vylíhnou _____ .

Pracovní list č. 8: Plazi – šupinatí B – řešení

Chameleon pardálí – podívej se pozorně a napiš:

1. Jaké barvy chameleon používá při svém zbarvení.

Chameleon pardálí používá barvy: pastelově zelenou, tyrkysovou, žlutou, oranžovou, černou.

2. Z jakých důvodů se chameleoni zbarvují.

- Chameleoni se zbarvují jednak snahou splynout s okolím.
- Chameleoni tak signalizují svůj fyziologický stav, náladu, pocity nebo své další záměry. Pokud je chameleon rozzlobený, nebo chce zastrašit predátora, ztmavne, světlejších barev využívají samci při namlouvání.

Zajímavost – Každý chameleoni druh má založené jiné barvy, které však může poskládat i do vzorů.

3. Mohou se chameleoni koukat každým okem jinam? Zaškrtni správnou odpověď.

Ano, dokáže. Oči tvoří velmi nápadný prvek hlavy. Chameleon dokáže oči jako periskopy natočit na jakoukoli stranu, nezávisle na sobě a zaostřovat na různé objekty současně, aniž by pohnul hlavou. Chameleon pokryje úhel plných 360 stupňů.

4. Naprostou většinu svého času tráví chameleoni v koruně stromu. Proč?

- Jsou mimo dosah svých nepřátel.
- Mají přístup k slunečnímu záření.
- Mají tu dostatek potravy (hmyzu)

5. Jak to, že z větve nepadne? Co k tomu používá a jak?

- Má štíhlý dlouhý ocas, který kvůli udržení rovnováhy je schopný si obtočit kolem větve.
- Prsty končetin má k sobě po dvou vnitřních a po třech vnějších srostlé a tvoří tak klíšťkovitý úchop.

6. Dopln (použij slova: mlád'ata, vaječ, děr, vyhrabe, ještěr, vajička, měšíců, 35 až 85) Chameleon je **ještěr**. Po páření samička naklade **vajička**. Počet se pohybuje mezi **35 až 85**. Zahrabe je do **děr**, které si **vyhrabe v zemi** a trvá zhruba 6 **měšíců**, než se z **vaječ** vylíhnou **mlád'ata**.